

Datum van inontvangstneming : 09/03/2023

Zaak C-46/23

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

31 januari 2023

Verwijzende rechter:

Fővárosi Törvényszék (Hongarije)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

8 december 2022

Verzoekende partij:

Budapest Főváros IV. Kerület Újpest Önkormányzat Polgármesteri Hivatala

Verwerende partij:

Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság

[OMISSIS]

[informatie van administratieve aard]

Beslissing

De rechter schorst de behandeling van de zaak en verzoekt het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna: „Hof”) om een prejudiciële beslissing over de volgende vragen:

1) Moet artikel 58, lid 2, met name onder c), d) en g), van verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming; hierna: „AVG”) aldus worden uitgelegd dat de toezichthoudende autoriteit van een lidstaat in het kader van haar bevoegdheden tot het nemen van corrigerende maatregelen de verwerkingsverantwoordelijke of de verwerker kan gelasten onrechtmatig verwerkte persoonsgegevens te wissen, ook al is er geen

uitdrukkelijk daartoe strekkend verzoek van de betrokkene overeenkomstig artikel 17, lid 1, AVG?

2) Indien het antwoord op de eerste vraag luidt dat de toezichthoudende autoriteit de verwerkingsverantwoordelijke of de verwerker ook zonder een daartoe strekkend verzoek van de betrokkene kan gelasten onrechtmatig verwerkte persoonsgegevens te wissen, is het dan relevant of de persoonsgegevens al dan niet bij de betrokkene zijn verkregen?

[OMISSIS] [nationale procesrechtelijke overwegingen]

Motivering

Aan de beslissing ten grondslag liggende feiten

- 1 Verzoekster heeft in februari 2020 besloten om financiële steun (hierna: „steun”) te verstrekken aan bewoners die tot de risicogroep voor COVID-19 behoorden en voldeden aan een aantal voorwaarden (bijvoorbeeld pensioengerechtigde leeftijd, recht op bepaalde sociale voorzieningen), en wendde zich daarom tot de Magyar Államkincstár (Hongaarse schatkist; hierna: „schatkist”) en de Budapest Főváros Kormányhivatala IV. Kerületi Hivatala (kantoor van district 4, ressorterend onder de overheidsdienst voor de hoofdstad Boedapest, hierna: „districtskantoor”) om de persoonsgegevens – in het bijzonder de persoonsidentificatiegegevens en het socialeverzekeringsnummer – te verzamelen die nodig waren voor de vaststelling van het recht op steun. De schatkist en het districtskantoor hebben de gevraagde gegevens verstrekt.
- 2 Om de steun uit te keren heeft verzoekster gemeenteverordening nr. 16/2020. (IV. 30.) betreffende de invoering van het Újpest+ Megbecsülés Program vastgesteld, die later bij gemeenteverordening nr. 30/2020. (VII. 15.) is gewijzigd en aangevuld. Deze verordeningen voorzagen in de voorwaarden om in aanmerking te komen voor de steun.
- 3 Verzoekster heeft de van de schatkist en van het districtskantoor verkregen gegevens samengevoegd in een ter uitvoering van het programma opgezette databank, en heeft daarbij voor elke gegevensreeks een unieke identificatiecode en een barcode vervaardigd.
- 4 Naar aanleiding van een melding in het algemeen belang heeft verweerster (nationale autoriteit voor gegevensbescherming en vrijheid van informatie, Hongarije) de bovenvermelde gegevensverwerkingen onderzocht in een op 2 september 2020 geopende controle en de daarop volgende gegevensbeschermingsprocedure.
- 5 Verweerster heeft in haar besluit van 22 april 2021 [OMISSIS] vastgesteld dat verzoekster verschillende bepalingen van de artikelen 5 en 14, en artikel 12, lid 1, AVG had geschonden. Verweerster heeft onder meer vastgesteld dat sommige

bepalingen van artikel 14 AVG waren geschonden omdat verzoekster de betrokkenen niet binnen een maand had geïnformeerd over de in het kader van het programma verwerkte persoonsgegevens, het doel van de gegevensverwerking en de wijze waarop zij hun rechten konden uitoefenen. Verweerster heeft verzoekster krachtens artikel 58, lid 2, onder d), AVG gelast om de persoonsgegevens te wissen van de betrokkenen die volgens de van het districtskantoor en de schatkist verkregen informatie recht op de steun hadden, maar daar geen aanspraak op hadden gemaakt. Verweerster stelde vast dat de schatkist en het districtskantoor eveneens in strijd met de bepalingen inzake gegevensverwerking hadden gehandeld. Zij heeft verzoekster en de schatkist een boete wegens schending van de regels inzake gegevensbescherming opgelegd.

- 6 In de motivering van haar besluit heeft verweerster, naast de hierboven aangehaalde artikelen, verwezen naar sommige bepalingen van de artikelen 2, 4, 6 en 83, en naar artikel 58, lid 2, onder b) en j), AVG, naar de bepalingen van de az információs szabadságról és információs önrendelkezési jogról szóló 2011. évi CXII. törvény (wet nr. CXII van 2011 betreffende het recht op informationele zelfbeschikking en de vrijheid van informatie), de a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (wet III van 1993 betreffende het sociale beleid en sociale prestaties) en de voorschriften van de bovengenoemde, door verzoekster vastgestelde gemeenteverordeningen. Tot slot heeft zij verzoekster krachtens artikel 58, lid 2, onder d), AVG gelast om de persoonsgegevens te wissen van de betrokkenen die op basis van de van het districtskantoor en de schatkist verkregen informatie recht op de steun hadden, maar daar geen aanspraak op hadden gemaakt.

Geschil tussen partijen

- 7 Verzoekster heeft bij de verwijzende rechter beroep ingesteld tegen het besluit [OMISSIS] van verweerster.
- 8 Met betrekking tot het onderdeel van het besluit waarin de wissing van persoonsgegevens is gelast voert zij aan dat artikel 58, lid 2, onder d), AVG verweerster niet het recht verleent om een dergelijke verplichting op te leggen. Zij beroept zich op vonnis nr. 105. K. 706.125/2020/12 van de Fővárosi Törvényszék (hierna: „onherroepelijk vonnis”), dat door de Kúria (hoogste rechter Hongarije) bij arrest Kfv.II.37.001/2021/6 (hierna: „arrest van de Kúria”) is bevestigd.
- 9 Verzoekster betoogt dat de praktijk van verweerster in strijd is met de beginselen van rechtszekerheid en legaliteit, die deel uitmaken van de rechtsstaat, aangezien verweerster in een ander besluit (dat het voorwerp was van het met onherroepelijke vonnis afgesloten geding) slechts het bestaan van de inbreuk heeft vastgesteld, maar geen enkele bepaling van artikel 58, AVG als rechtsgrond voor het opleggen van de verplichting tot gegevenswissing heeft aangewezen, terwijl zij in het besluit dat het voorwerp is van het onderhavige geding artikel 58, lid 2, onder d), AVG als zodanig heeft vermeld. Na onderzoek van andere besluiten van

verweerster wijst verzoekster erop dat verweerster in andere zaken naar uiteenlopende wettelijke bepalingen heeft verwezen toen zij de verwerkingsverantwoordelijke gelastte om gegevens te wissen, waaronder – zonder nadere specificering – naar artikel 58, lid 2, AVG ([OMISSIS]), artikel 58, lid 2, onder c), AVG ([OMISSIS]), artikel 58, lid 2, onder d), AVG ([OMISSIS]) en artikel 58, lid 2, onder g), AVG ([OMISSIS]). Verzoekster is van mening dat de verplichting van de verwerkingsverantwoordelijke om gegevens te wissen zonder een daartoe strekkend verzoek van de betrokkene niet voortvloeit uit artikel 17, lid 1, AVG, maar uit de bepalingen van artikel 5 AVG, aangezien wissing op grond van artikel 17 AVG alleen kan worden uitgelegd als een recht dat aan de betrokkene toekomt, en artikel 17, lid 1, tweede zinsdeel, uitsluitend kan worden geïnterpreteerd in samenhang met de uitoefening van dat recht door de betrokkene, en niet los daarvan.

- 10 In het hoofdgeding heeft verweerster verzocht om een prejudiciële beslissing over een vraag die in wezen identiek is aan de in het dictum van de onderhavige beslissing geformuleerde vraag. Parallel aan dit geding heeft verweerster tegen het arrest van de Kúria een grondwettelijk beroep ingesteld bij de Alkotmánybíróság (grondwettelijk hof, Hongarije).
- 11 De Alkotmánybíróság heeft in zijn uitspraak nr. 3110/2022. (III.23) AB (hierna: „uitspraak van het grondwettelijk hof”) vastgesteld dat het arrest van de Kúria en het onherroepelijke vonnis in strijd zijn met de grondwet, en heeft deze daarom vernietigd. Het grondwettelijk hof heeft verwezen naar advies nr. 39/2021 van het Europees Comité voor gegevensbescherming (hierna: „comité”), waarin het comité zich boog over de vraag over of artikel 58, lid 2, onder g), AVG, als rechtsgrond kan dienen voor de toezichthoudende autoriteit om ambtshalve de wissing van persoonsgegevens te gelasten wanneer de betrokkene dienaangaande geen verzoek heeft ingediend. Het comité heeft vastgesteld dat artikel 17 AVG voorziet in twee, los van elkaar staande gevallen van wissing (wissing op verzoek van de betrokkene en wissing als een autonome verplichting van de verwerkingsverantwoordelijke), en heeft daarom artikel 58, lid 2, onder g), AVG aangemerkt als geldige rechtsgrond voor de wissing van onrechtmatig verwerkte persoonsgegevens. Het grondwettelijk hof heeft in zijn uitspraak opgemerkt dat verweerster krachtens artikel E, leden 2 en 3, en artikel VI, lid 4, van de grondwet, alsook krachtens de AVG als Unierechtelijke wetgeving die de uniforme toepassing van de gegevensbescherming en de vrijheid van informatie waarborgt, het recht heeft om de wissing van onrechtmatig verwerkte persoonsgegevens ambtshalve, zonder daartoe strekkend verzoek van de betrokkene, te gelasten.
- 12 Gelet op de uitspraak van het grondwettelijk hof heeft verweerster haar verzoek om een prejudiciële beslissing ingetrokken.

Toepasselijk Unierecht

- 13 Krachtens artikel 17, lid 1, onder d), AVG, heeft de betrokkene het recht van de verwerkingsverantwoordelijke zonder onredelijke vertraging wissing van hem betreffende persoonsgegevens te verkrijgen en de verwerkingsverantwoordelijke is verplicht persoonsgegevens zonder onredelijke vertraging te wissing wanneer de persoonsgegevens onrechtmatig zijn verwerkt.

Krachtens artikel 58, lid 2, onder c), d) en g), AVG heeft elke toezichthoudende autoriteit [onder meer de] volgende bevoegdheden tot het nemen van corrigerende maatregelen:

c) de verwerkingsverantwoordelijke of de verwerker gelasten de verzoeken van de betrokkene tot uitoefening van zijn rechten uit hoofde van deze verordening in te willigen;

d) de verwerkingsverantwoordelijke of de verwerker gelasten, waar passend, op een nader bepaalde manier en binnen een nader bepaalde termijn, verwerkingen in overeenstemming te brengen met de bepalingen van deze verordening;

g) het rectificeren of wissing van persoonsgegevens of het beperken van verwerking uit hoofde van de artikelen 16, 17 en 18 gelasten, alsmede de kennisgeving van dergelijke handelingen aan ontvangers aan wie de persoonsgegevens zijn verstrekt, overeenkomstig artikel 17, lid 2, en artikel 19.

Toepasselijk Hongaars recht

- 14 Aangezien de prejudiciële vragen uitsluitend betrekking hebben op de toepassing van de AVG, die op nationaal niveau rechtstreeks toepasselijk is, kan de beschrijving van de relevante bepalingen van Hongaars recht achterwege blijven.

Redenen voor de prejudiciële verwijzing

- 15 De verwijzende rechter wenst van het Hof te vernemen hoe de bevoegdheden van de toezichthoudende autoriteit tot het nemen van corrigerende maatregelen als bedoeld in artikel 58, lid 2, en met name onder c), d) en g), AVG, gelezen in samenhang met artikel 17, lid 1, AVG, moeten worden uitgelegd.
- 16 De praktijk van verweerster met betrekking tot het opleggen van de verplichting om onrechtmatig verwerkte persoonsgegevens te wissing is namelijk niet consistent, aangezien verweerster in een aantal van haar besluiten uiteenlopende bepalingen, of geen enkele bepaling, van de AVG als rechtsgrond voor de verplichting tot gegevenswissing heeft genoemd.
- 17 Naar het oordeel van de verwijzende rechter moet het in artikel 17 AVG verankerde recht op gegevenswissing worden uitgelegd als een recht dat

uitdrukkelijk aan de betrokkenen toekomt, en voorziet lid 1 niet in twee afzonderlijke rechtsgronden voor gegevenswissing, maar ziet het tweede zinsdeel van de bepaling („en de verwerkingsverantwoordelijke is verplicht persoonsgegevens zonder onredelijke vertraging te wissen”) op een uit het eerste zinsdeel voortvloeiende, dat zinsdeel in de tijd opvolgende, verplichting van de verwerkingsverantwoordelijke. Hieruit volgt dat de verwijzende rechter, anders dan het comité in zijn advies nr. 39/2021, van oordeel is dat het recht op gegevenswissing volgens artikel 17 AVG uitsluitend kan worden uitgelegd als een recht dat aan de betrokkene toekomt. Dit wordt ondersteund door het feit dat de Engelstalige brontekst van de AVG in artikel 17, lid 1, tussen het eerste en het tweede zinsdeel met het voegwoord („and”), dat een verbinding aangeeft, verwijst naar de verplichting van de verwerkingsverantwoordelijke. De Hongaarse taalversie bezigt het voegwoord „pedig”, dat een vagere betekenis heeft.

- 18 Daarnaast moet voor ogen worden gehouden dat de betrokkene belang kan hebben bij de verwerking van zijn persoonsgegevens, ook wanneer de toezichthoudende autoriteit de verwerkingsverantwoordelijke gelast om gegevens te wissen, in voorkomend geval zelfs wegens onrechtmatige gegevensverwerking. In een dergelijke situatie oefent de toezichthoudende autoriteit een aan de betrokkene toekomend recht uit tegen de wil van de betrokkene.
- 19 De te beantwoorden vraag is dus of de toezichthoudende autoriteit van de lidstaat de verwerkingsverantwoordelijke of de verwerker, los van de uitoefening van de rechten van de betrokkenen, kan verplichten om onrechtmatig verwerkte persoonsgegevens te wissen en zo ja, op welke rechtsgrond, met name gelet op het feit dat artikel 58, lid 2, onder c), uitdrukkelijk voorschriften bevat betreffende de verzoeken van de betrokkene tot uitoefening van zijn rechten, dat onder d) ziet op de verenigbaarheid van verwerkingen met de AVG in het algemeen, en dat onder g) rechtstreeks terugverwijst naar artikel 17 AVG, welk artikel – zoals uit het voorgaande blijkt – evenmin los van het uitdrukkelijke verzoek van de betrokkene tot wissing van zijn persoonsgegevens kan worden uitgelegd.
- 20 Als de toezichthoudende autoriteit de verwerkingsverantwoordelijke of de verwerker ook zonder een daartoe strekkend verzoek van de betrokkene kan verplichten om onrechtmatig verwerkte persoonsgegevens te wissen, dan vraagt de verwijzende rechter zich tevens af of er bij de oplegging van de verplichting tot gegevenswissing een onderscheid kan worden gemaakt naargelang de gegevens bij de betrokkene zijn verzameld [in het licht van de verplichting van de verwerkingsverantwoordelijke uit hoofde van artikel 13, lid 2, onder b), AVG], of niet van de betrokkene zijn verkregen [in verband met de verplichting van de verwerkingsverantwoordelijke volgens artikel 14, lid 2, onder c), AVG].
- 21 [OMISSIS]
- 22 [OMISSIS] [nationale procesrechtelijke overwegingen]

Boedapest, 8 december 2022

[OMISSIS]

[OMISSIS] [ondertekeningen]